

Az 1973-as októberi háború: politika, diplomácia és hagyaték

Asaf Siniver (ed.): The Yom Kippur War. Politics, Diplomacy, Legacy. London: C. Hurst and Co. (Publishers) Ltd., 2013. 331 oldal

Az 1973-as, negyedik arab–izraeli háború a térség 20. századi konfliktusait és világpolitikában elfoglalt szerepét tekintve is meghatározó katonai és politikai esemény. Habár negyven éve történt, és alig három hétig tartott, a téma a mai napig a korszakkal és a térség politikájával foglalkozó történészek kutatásainak középpontjában áll. Ez azzal magyarázható, hogy a jóm kippúri, októberi és ramadáni háborúnak is nevezett konfliktus számos, a közel-keleti politikát máig befolyásoló változást hozott. A háború elsősorban az izraeli, egyiptomi és szíriai bel- és külpolitikára gyakorolt jelentős hatást, valamint Palesztina kérdésében és az USA térségben betöltött szerepét illetően is. A témával foglalkozó szakirodalmak közül kiemelkedik az Asaf Siniver szerkesztésében, 2013-ban megjelent tanulmánykötet, amely 331 oldalon, 15 fejezeten keresztül mutatja be, és tárgyalja a háborút kül- és belpolitikai szemszögből. Asaf Siniver a könyv szerkesztője és egyben társszerzője, a University of Birmingham politológiai és nemzetközi tanulmányok tanszékének professzora, akinek fő kutatási területe az arab–izraeli konfliktusok mellett Richard Nixon és Henry Kissinger külpolitikája. Siniver a könyvében tizenhárom, a témát kutató történész (Carly Beckerman-Boys, Jacob Eriksson, Yoram Meital, Eyal Zisser, Galia Golan, Assaf David, Philipp O. Amour, Rory Miller, David S. Painter, Ahron Bregman, Kenneth W. Stein, Claudia De Martino és Clive Jones) írását gyűjtötte össze. A kötet mindenekelőtt azt elemzi, hogy a konfliktus milyen szerepet töltött be a második világháború utáni vi-

lágpolitikában és a térség politikai életében. Ugyanakkor részletesen tárgyalja a konfliktus izraeli, egyiptomi és szíriai hatásait, Palesztina kérdésén és a szuperhatalmak szerepén túl egészen a háború európai recepciójáig.

A kötet nem a katonai eseményeket hivatott tárgyalni, mivel a háború hadtörténetével foglalkozó, nagy számban rendelkezésre álló művek igen alaposan kutatják már a témát. Ezért a könyv célja a különböző politikai és diplomáciai folyamatok bemutatása, ismertetése. A kötet három nagyobb részfejezetre tagolódik, melynek geopolitikai spektruma folyamatosan tágul. A háború historiográfiáját tárgyaló fejezet után az első nagyobb egység a frontországokban (Izrael, Egyiptom és Szíria) végbement változásokat és politikai folyamatokat mutatja be. A második egység elsősorban a szuperhatalmak tevékenységét vizsgálja, különös tekintettel Henry Kissinger háborús szerepvállalására. Ugyanakkor a részben szereplő tanulmányok a háborúban közvetlenül nem érintett Jordánia szerepét, a palesztin törekvéseket, az európai recepciót és az olajkérdést is elemzik. A két fő részt lezáró harmadik főfejezet pedig a háború politikai hagyatékát tárgyalja.

A megjelent történeti munkákat tanulmányozva a kutató azzal szembesül, hogy a témát vizsgáló szerzők főként olyan izraeli és amerikai, illetve nyugat-európai forrásanyagokra támaszkodtak, amelyek elsődlegesen a katonai-stratégiai kérdések és az izraeli közvélemény reakciójának kutatását tették lehetővé. Ezen forrásanyagok rendkívül részletesek, és folyamatosan kerülnek nyilvánosságra titkosítás alól feloldott dokumentumok is, melyek közül talán a legfontosabbak a 2003-ban elérhetővé vált Kissinger-dokumentumok, melyeket a George Washington Egyetem hozott nyilvánosságra.

ra. Ahogyan Siniver is utal rá, a téma arab országokat érintő feldolgozottsága meglehetősen gyér, a kutatók főleg önéletrajzi beszámolókra támaszkodhatnak. A nyugati, de főként izraeli történészek hibásnak tartják Golda Meir miniszterelnököt (1969–1974) és Moshe Dayan védelmi minisztert (1967–1974), mivel az 1967-es háborút és azt követő anyagháború sikereit követően az izraeli politikusok túlságosan magabiztosan, esetenként pedig egyenesen arrogánsan viselkedtek, és nem rendelkeztek egy karizmatikus vezetővel. Golda Meir miniszterelnökségével kapcsolatban Zeev Schiff megjegyezte, hogy Izraelt ebben az időben egy „75 éves nagymama irányította”.¹ Az izraeli történészek szerint a politikusok és a hírszerzés mellett az izraeli katonai vezetőket is felelősség terheli a háborút megelőző politikai és katonai események hibás értelmezésében.

A háborúval foglalkozó kutatók másik csoportja a konfliktust kiemeli a lokális közel-keleti összefüggésrendszerből és globális kontextusba helyezi. Ezen álláspont szerint a jóm kippúri háború csupán egy a meglepetésszerűen indított háborúk közül, amelyek – csakúgy, mint a japán támadás Pearl Harbor ellen vagy a Barbarossa hadművelet – az agresszor vereségével zárultak. Ezt az elméletet főleg a nyugat-európai kutatók képviselik, mely az izraeli mellett a másik domináns álláspont a téma historiográfiájában. Természetesen arab szakirodalom is létezik, amely, habár csekélynek mondható, pontosan emiatt értékes forrásanyag, mely közül a legtöbb angolul is megjelent. Mohammed Heikal és Saad el-Shazly történeti narratívájában például a háború az Izrael által elfoglalt területek visszaszerzésére irányuló katonai műveletként jelenik meg.² E szerzők többek között azt is tárgyalják, hogy

miként bomlott meg az arab országok közötti szoros kapcsolat, és hogy Henry Kissinger hogyan használta fel az események tanulmányozásából nyert tapasztalatot arra, hogy a későbbi szovjet–amerikai tárgyalásokra felkészüljön. A témában alkotó szerzők Anvar Szadatot hibáztatják, aki a Szuezi-csatornán való átkelés után a katonai offenzíva helyett várakozó álláspontot foglalt el, ezáltal időt adva Izraelnek arra, hogy sorait rendezve ellentámadást indíthasson.

A kötet Izraellel foglalkozó fejezeteinek igen lényeges megállapítása, hogy a szidó állam katonai és politikai vezetői is biztosak voltak benne, egy ilyen jellegű katonai akció nem következhet be az évtized közepéig. A támadás a mai napig hatalmas trauma az izraeliek számára, melyet a „mehdal” kifejezéssel illetnek. A „mehdal” mulasztást, katasztrofális kudarcot jelent, melyet a háború óta gyakran használ az izraeli nép. A hadsereg és a politikai vezetők háborús felkészületlensége és a nemzeti tragédia mellett a „mehdal” az 1969 és 1973 közötti izraeli politikára is alkalmazható, mely ebben az esetben az elmulasztott lehetőségek szinonimája. A hatnapos háború látványos és gyors sikereit követő arrogáns és emiatt óvatlan izraeli politika az arabokkal való tárgyalásokat és az elfoglalt területekkel kapcsolatos egyeztetéseket nem vette komolyan, és az arab országokból jövő politikai és háborús készülődésre utaló jeleket figyelmen kívül hagyta. Ide sorolható például az arab „három nem” koncepciója az 1967-es khartoum-i konferencián (1967. szeptember 1.), illetve a nagyszabású egyiptomi hadgyakorlat a háborút közvetlenül megelőző hónapokban. Következésképp az izraeli vezetés az egy helyben állást választotta. Ehhez hozzájárult a két háború közötti úgynevezett anyagháború időszaka is, melynek során az izraeli haderő arab ellenfelénél a jobb kiképzés és az alkalmazott, jobb minőségű haditechnika miatt eredményesebben harcolt. A katonai stratégiák a hírszerzés adataira hagyatkozván állították fel a „koncepciót”, melynek lényege, hogy az arab országok

¹ Lásd: Zeev Schiff: *October Earthquake: Yom Kippur 1973*. London, 1973. 233.

² Mohammed Heikal: *The Road to Ramadan*; Saad el-Shazly: *The Crossing of Suez: The October War 1973*.

hatnapos háború során elpusztított légierejét először újra fel kell építeni, hogy azzal mélységben tudjanak izraeli célpontokat támadni. Ashraf Marwan, egyiptomi ügynök és más izraeli hírszerző jelentése szerint, melyekkel az amerikaiak is egyetértettek, ez 1975-ig megvalósíthatatlannak tűnt. Kölcsönös egyeztetéseket követően mindhárom hadviselő fél fegyverutánpótlást kapott, így az Izraeli Védelmi Erők (*Israel Defence Forces – IDF*) már látványos és döntő sikereket érthettek el. A háborút követő politikai felelősségre vonás és az Agranat Bizottság – a bizottság a háborús mulasztások okait vizsgálta, nevét Shimon Agranatról, az izraeli legfelsőbb bíróság elnökéről kapta – felállítását után Izraelben a jobboldali politikai kurzus vált meghatározó tényezővé.

Egyiptom számára a legfőbb háborús cél a térség status quojának megváltoztatása volt. Gamal Abdel Nasszert halála után 1970-ben Anvar Szadat követte az egyiptomi elnöki poszton, aki úgy gondolta, hogy a közel-keleti térség problémáira az az egyetlen megoldás, ha az Amerikai Egyesült Államok veszi át a közvetítő szerepét. Mindazonáltal a szadati Egyiptomot szoros szálak fűzték a Szovjetunióhoz is, mivel a kommunista nagyhatalom volt az arab országok első számú fegyverszállítója. Hogyan tudta tehát Szadat elérni, hogy az USA beavatkozzon a térség politikájába? Az előző háborúban súlyos veszteségeket szenvedett egyiptomi haderő 1973. október 6-án átkelt a Szezi-csatornán. Ez később meghatározó eseménnyé vált az egyiptomi politika számára, már-már 'mitikus magasságokba' emelkedett, melyre Yoram Meital, az Egyiptommal foglalkozó *The October War and Egypt's Multiple Crossings* című fejezetében folyamatosan reflektál. Az „átkelés” bebizonyította, hogy győzelmet lehet aratni az izraeli haderő felett, visszaadván ezzel az egyiptomi katonai vezetés önbizalmát. A hadművelet azt is nyilvánvalóvá tette, hogy az arab ország szakított a Szovjetunióval és az Egyesült Államok felé nyitott. Ennek eredményeképp amerikai gazdasági segély

érkezett az országba, mely elsősorban a piacgazdasági alapok lefektetését segítette elő. Ugyanakkor a többi arab ország kiközösítette Egyiptomot, mert az „elárulta” a közös arab ügyet, miközben az egyiptomi lakosság alsóbb osztályai megszenvedték a hirtelen gazdasági váltást. Ennek ellenére Egyiptom számára a jóm kippúri háború politikai és morális győzelmet is hozott, mert bevonta a szuperhatalmakat a konfliktusba, ezáltal megbontva a status quot. Mindazonáltal az egyiptomi vezetés végül nem tudta kihasználni a katonai győzelmeket és az 1967-es határokat sem volt képes visszaállítani.

Másrészről Szíriának, a másik hadviselő arab országnak jutott a politikai vesztes szerepe. A kötet vonatkozó fejezete (Eyal Zisser: *Syria and the October War: The Missed Opportunity*) ezt a háború igen lényeges fejleményének tartja és a témával foglalkozó meglehetősen töredékes szíriai szakirodalomban is nagyon fontos szerepet kap Szíria politikai vesztesként való értelmezése. Szíria számára a Golán-fennsík visszaszerzése volt a legfőbb célkitűzés, de a kezdeti sikerek után megállt a Jordán folyónál, időt adva Izraelnek arra, hogy a kezdeményezést a saját kezébe véve ellentámadást indítson. A szír offenzíva leállítását azóta is kérdés a történészek körében. Egyes szerzők az izraeli védelem megerősödésével és a szíriai vezérkar tétovázásával magyarázzák az eseményt, míg mások egy izraeli bekerítő támadásra és a nukleáris fegyverek potenciális bevetésére hivatkoznak. A szír politikusok szerint Egyiptom hátba támadta őket, mert Szadat céljai nem egyeztek meg az övéikkel, és már a háború első szakaszában keresték a lehetőséget a tűzszünetre. Szíria a háborút követően elszigetelődött, Egyiptom mellett Irakkal is megromlott a viszonya, mert Iránt támogatta az iraki-iráni háborúban (1980–1988). A fejezet hangsúlyozza továbbá, hogy Asszad szíriai elnök gyenge politikus volt ahhoz, hogy kihasználja a kezdeti háborús sikereket.

A hadviselő felek háborús szerepvállalását követően a könyv tágabb szemszögből is

vizsgálja a kérdést, így részletesen tárgyalja a háborúban közvetlenül részt nem vevő Jordánia, a palesztinok, a szuperhatalmak és Európa háborús recepcióját is. Ugyanakkor a kötet e részében szereplő tanulmányok nem követnek egy központi sémát, így a munkában szerkezeti egyenetlenségeket okoznak. Először a szuperhatalmak szerepét vizsgálják, majd Jordániát (Assaf David: *Jordan's War That Never Was*) és a palesztinokat (Philip O. Amour: *Palestinian Politics in Transition: The Case of the October War*). Ezután az európai recepciót és az olajválságot, majd a rész végén az izraeli hírszerzés sikertelenségét elemzi a kötet. Véleményem szerint egy folyamatosan táguuló perspektíva alapján felépített érvelés logikusabb szerkezetet eredményezett volna, bár a történeti áttekintés ennek ellenére is rendkívül alapos.

Asaf Siniver *US Foreign Policy and the Kissinger Strategem* című fejezetében csaknem teljes egészében Henry Kissinger külpolitikájára összpontosít. Kissinger stratégiája négy fontos elemre támaszkodott: (1) Izrael maradjon a legerősebb katonai hatalom a térségben; (2) meg kell akadályozni, hogy a Szovjetunió belefolyjon a béketárgyalásokba; (3) ki kell küszöbölni az olajembargót; (4) az Amerikai Egyesült Államok legyen a háború utáni tárgyalásokat irányító nagyhatalom. Kissinger a háborút megelőző években igyekezett a térségben fenntartani a hatalmi egyensúlyt, mivel az amerikai külügy a kínai–szovjet–amerikai háromszög diplomácia segítségével a vietnámi háború lezárását szerette volna elérni. Az amerikai külügyminiszter egyetértett az izraeliek koncepciójával, és nem vette komolyan Anvar Szadat közeledési szándékát.

Ugyanakkor az arab támadás dilemma elé állította Kissingert. Az Egyesült Államok kormánya nem engedhette meg Izraelnek, hogy látványosan győzelmet arasson, mert így elveszíthetné a potenciálisan Amerika felé orientálódó Egyiptomot. Következésképp az amerikai külügy legfőbb célja az volt, hogy a szovjeteket kiszorítsa a térség-

ből. Ennek érdekében Kissinger, Nixon elnök jóváhagyása nélkül, emelte az amerikai haderő készségi fokozatát, melyet közvetlen üzenetnek szánt a Szovjetunió és Szadat felé egyaránt. Azt akarta elérni ezáltal, hogy a szovjetek ne cselekedhessenek önállóan, az egyiptomi elnök pedig fogadja el az amerikai békefeltételeket. Kissinger kockázatos politikája ebben az esetben is működött: Egyiptom közeledni kezdett az USA felé, de az amerikai–izraeli szövetség továbbra is fennmaradt. A vietnámi háborút lezáró diplomáciai tárgyalásokhoz hasonlóan a Szovjetuniónak a politikai vesztes szerepe jutott. A moszkvai vezetés ugyanis fokozatosan vesztette el a Közel-Keletet. Éppen e folyamat feltartóztatása érdekében javasolták az Egyesült Államok kormányának egy közös amerikai–szovjet békefenntartó kontingens térségbe vezénylését. A szovjetek számára a *détente* fenntartása volt a legfontosabb, ugyanakkor Kissinger jól érzékelte, hogy a szovjet hatalom a kínaiakkal való szakítás után meggyengült, így megfelelően irányított külpolitikai lépésekkel az amerikai külügynek sikerült elszigetelnie a Szovjetuniót.

A fent ismertetett témákon túl a kötet a háború nyugat-európai recepcióján túl számos alkalommal tárgyalja a palesztin-kérdés, a palesztin nemzettudat felemelkedését és megerősödését is, melyet a kötetben publikáló szerzők a háború egyik fontos következményeként tartanak számon. A fejezetben (Philip O. Amour: *Palestinian Politics in Transition: The Case of the October War*) fontos szerepet kap, hogy a háborúnak nincsen palesztin historiográfiája. Így a témával foglalkozó történeti munkák főként a háború utáni palesztin politikai irányzatok bemutatására összpontosítanak, és a háború előtti időszakról egészen az 1980-as évek eseményeiig tárgyalják a palesztin politikai mozgalmak különböző összefüggéseit. A kötet igen meggyőzően érvel amellelt, hogy az Európai Közösség háborús recepciójában az olajválság bemutatása és a palesztin önrendelkezési jog elismerése volt a legfőbb szempont. Habár az Európai Kö-

zösség tagjai megtagadták, hogy a hadianyagot szállító amerikai repülőgépek le szálljanak a Közösség területén, az arab világ mégis Európán keresztül próbálta mérsékelni az amerikai szerepvállalást. A fő olajexportőr arab országok ezért az Európában az amerikai gazdaságra gyakorolt hatásánál sokkal jelentősebb gazdasági következményekkel járó olajembargóval kívántak nyomást gyakorolni a nyugat-európai országok kormányaira. Az elsődleges céljuk ezzel az volt, hogy a gazdasági nyomás enyhülése érdekében az európai államok megpróbálják elérni az Egyesült Államok közlekeleti politikájának korrigálását. Az olajválság azonban sem az Egyesült Államokat, sem a Szovjetuniót nem befolyásolta jelentős mértékben. Az olajválságot tárgyaló fejezetben több szerző a két szuperhatalom által importált olajmenyiségre vonatkozó pontos számsorok segítségével támasztja alá a fenti megállapítást. Mindazonáltal az Európai Közösség a háború után harmadik félként kívánt a térségben szerephez jutni. Ennek előmozdítása érdekében jött létre az Euro–Arab Dialógus (*Euro–Arab Dialogue*), aminek célja a kulturális kapcsolatok erősítése volt. Ugyanakkor az 1978-as Camp David-i tárgyalások miatt az egyiptomi kormány ebben már nem vett részt, és ezt követően az Euro–Arab Dialógus megszakadt. A fejezet szerzője, Rory Miller (*Faraway Causes, Immediate Effects: The War and European Consequences*) arra a következtetésre jut, hogy az Európai Közösség sosem tudta befolyásolni a térség politikájának alakulását, annak ellenére sem, hogy az 1980-as Velencei Nyilatkozatban elismerték a palesztin önrendelkezési jogot.

A második rész lezárásában a mű visszatér az izraeli hírszerzés hiányosságaira, melynek kutatói között éles vita zajlik arról, hogy Ashraf Marwan, akire az izraeli hírszerzés jelentős mértékben támaszkodott, kettős ügynök volt-e vagy sem. Ahron Bregman *Ashraf Marwan and Israel's Intelligence Failure* című fejezetében nem foglal állást, csupán arra szorítkozik, hogy

bemutassa a különböző irányzatok képviselőinek érveit. Ashraf Marwan Szadat tanácsadója volt, aki 1970-ben jelentkezett a Moszadnál. Az izraeliek az ő jelentéseire támaszkodva állították fel a „konceptiót” és a legfontosabb ügynököknek tartották. A történészek megoszló véleménye szerint, ha kettős ügynök volt, akkor folyamatosan félretájékoztatta az izraelieket a támadás kezdetének időpontjáról. Ennek eredményeképp az izraeli kormány a valódi támadásra való felhívást már nem kezelte hiteles információként. A másik álláspont szerint azonban nem volt kettősügynök, és habár kétszer tévesen jelentette a támadás megindításának várható időpontját, a többi izraeli ügynök is ugyanilyen információkat szolgáltatott.

A mű harmadik, lezáró részében a háború utáni tárgyalásokat és az izraeli, valamint az egyiptomi társadalmi változásokat elemzi. Kissinger ebben a részben is fontos szerepet kap és Kenneth W. Stein *Evolving a Diplomatic Legacy from the War: The US, Egyptian and Israeli Triangle* című tanulmányában kijelenti, hogy az október 22-i tűzszünetet az izraeliek Kissinger kérésére szegték meg. Milyen érdeke fűződött Kissingernek ahhoz, hogy Izrael november 28-án elálljon a tárgyalásoktól? Az amerikai külügyminiszter elsősorban azt szeretne volna elérni, hogy a békefolyamatok nemzetközi szintre kerüljenek, és hogy így a Szovjetuniót látványosan ki lehessen zárni belőlük. Ez egy újabb remek példa a hidegháborús perifériapolitikára és a Kissinger által preferált sakkárta-diplomáciára.

Siniver könyvének befejezésében a háború társadalmi hatásait elemzi a mű, s főként az izraeli és egyiptomi változásokkal foglalkozik. Ugyanakkor a szíriai társadalmi és politikai változások tárgyalása ebből a fejezetből érthetetlen módon teljesen kimaradt. A háború után Izraelben előretört a jobboldali Likud párt és a konfliktus traumaként maradt fenn a nemzeti kollektív öntudatban és emlékezetben. Az izraeli haderő és Izrael sérthetlenségének mítosza vi-

szont eltűnt. Ennek ellenére a világ zsidóságában még inkább összekovácsolódott és megerősödött az a tudat, hogy Izrael egyedül áll a világban, és csak magára támaszkodhat. A külföldi közvélemény Izraelt megszállónak, a palesztin lakosság elnyomójának tartja. Ez az álláspont manapság is igen erős, és egy újfajta antiszemitizmust, de inkább anticionizmust szült. Egyiptomban – csakúgy, mint az arab világ többi országában – a lakosság többsége nem fogadta el az 1979-es különbékét Izraellel, ahogyan a hirtelen bekövetkezett gazdasági változásokat sem. Egyiptom kiközösítése és a szűnni nem akaró társadalmi problémák ezért az „átkelés” mítoszát fokozatosan beárnyékolták.

Véleményem szerint a *The Yom Kippur War. Politics, Diplomacy, Legacy* egy rendkívül értékes mű. Igen alaposan és mélyrehatóan járja körül a háborút megelőző és azt követő politikai, diplomáciai és társadalmi kérdéseket. Azonban a munka legnagyobb erőssége egyben a legnagyobb gyengesége is. Egyik fejezet sem elemzi kellő részletességgel az általa tárgyalni kívánt eseményt vagy jelenséget, így számos kérdést megválaszolatlanul hagy. A háborút követő társadalmi és politikai változások elemzéséből a szíriai események tárgyalása teljesen kimaradt, a kötet csupán Izraelre és

Egyiptomra szorítkozik. A szovjet és az európai recepcióval kapcsolatban egy szerző sem tér ki arra, hogy a háború milyen visszhangokat váltott ki a kelet-európai országokban. Ez jelentős hiányosság, mivel ezek az országok mind politikailag, mind katonailag – ha csekély mértékben is – szereplői voltak a konfliktusnak. A téma szakirodalmában a háború 40. évfordulója alkalmából számos munkával bővült. Az Asaf Siniver szerkesztette kötet mellett Yigal Kipnis 2012-ben,³ valamint Dr. Tirza Hechter 2014-ben⁴ megjelent művei érdemelnek említést, melyek a háborús és az azt megelőző politikai lépéseket elemzik. Az 1973 októberében zajló arab–izraeli háború magyar nyelven megjelent irodalma azonban meglehetősen szegényes. Kifejezetten a jóm kippúri háborúval egy kötet sem foglalkozik, inkább az arab–izraeli konfliktusokat tárgyalják. Az elmúlt évtizedben megjelent könyvek túlnyomó többsége azonban továbbra is a katonai események és katonai stratégia vizsgálatát helyezik előtérbe. Amint azt a bevezetőben is jeleztük, a könyv minden hiányossága ellenére rendkívül fontos munka a háborút tanulmányozó kezdő vagy tapasztalt kutatók számára egyaránt. Továbbá igen hasznos segédanyag lehet a felsőoktatásban is, bár az ehhez nélkülözhetetlen térképmelléletek hiányoznak a műben szereplő tanulmányokból.

VÉR ANDRÁS

³ Kipnis, Yigal: *1973: The Road to War*. Just World Books, 2013.

⁴ Dr. Hechter, Tirza: *The Yom Kippur War: Trauma, Memory and Myth*. 2014.